

09026

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

~~TAJNE~~

Egz. Nr. 1

ppłk dypl. Henryk KITKOWSKI

**Temat: ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI W DYWIZJONIE
RAKIET TAKTYCZNYCH W DZIAŁANIACH BOJOWYCH**

(Skrypt wykładu)

~~00-20/W~~

027976

BIBLIOTEKI SZKOLENIA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
027976

REMBERTÓW PAŹDZIERNIK 1963

28

[Handwritten signature]

09026

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

~~TAJNE~~

Egz. Nr. 1

ppłk dypl. Henryk RITKOWSKI

**Temat: ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI W DYWIZJONIE
RAKIET TAKTYCZNYCH W DZIAŁANIACH BOJOWYCH**

(Skrypt wykładu)

~~00-20/W~~

007976

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
BIBLIOTEKI SZKOLENIOU
im. gen. broni K. Świerczewskiego
007976

REMBERTÓW

PAŹDZIERNIK

1963

28
10/11

TREŚĆ SKRYPTU :

- I. Właściwości dowodzenia i zadania łączności dywizjonu rakiet taktycznych w działaniach bojowych.
- II. Łączność dywizjonu rakiet taktycznych w działaniach bojowych:
  - a/ Węzeł łączności.
  - b/ łączność środkami radiowymi.
  - c/ łączność środkami przewodowymi.
  - d/ łączność środkami ruchomymi i sygnalizacyjnymi.
- III. Właściwości kierowania i planowania łączności w dywizjonie rakiet taktycznych.

W S T Ź P

Dowodzenie pododdziałami rakiet taktycznych stanowi zespół przedsięwzięć i działalności dowódcy określonego pododdziału i jego sztabu w zakresie kierowania przygotowaniem i prowadzeniem działań bojowych przez podległe pododdziały. Aby dowodzić podległymi pododdziałami rakiet taktycznych, dowódca i jego sztab muszą posiadać odpowiednią łączność, której organizacja i zabezpieczenie należy do najważniejszych ich obowiązków.

Możliwości ogniosie pododdziałów rakiet taktycznych stawiają szczególne wymagania w odniesieniu do dowodzenia nimi i wymagają dokładnej realizacji zadań jakie stoją przed łącznością.

Ciężkość łączności w działaniach bojowych pododdziałów rakiet taktycznych zależy nie tylko od właściwości technicznych środków łączności, lecz ma na to duży wpływ znajomość przez dowódców i oficerów tych pododdziałów, zasad organizacji łączności i możliwości eksploatacyjnych sprzętu łączności, stosowanych w ich pododdziałach.

W skrypcie omówione zostaną zasady organizacji łączności dowódcy i sztabu dywizjonu rakiet taktycznych oraz w pododdziałach dywizjonu w zasadniczych rodzajach działań bojowych.

I. WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA I ZADANIA ŁĄCZNOŚCI DYWIZJONU RAKIEK TAKTYCZNYCH W DZIAŁANIACH BOJOWYCH

Dywizjon rakiet taktycznych jest częścią składową dywizji /Dz, DPano/ i dowodzenie nim w zasadzie zawsze jest scentralizowane. Zatem istnieje konieczność organizowania łączności między dowódcą i sztabem dywizjonu a dowódcą i sztabem artylerii dywizji.

Dowódca dywizjonu dowodzi pododdziałami osobiście i za pośrednictwem swego sztabu przez wydawanie rozkazów bojowych i zarządzeń oraz komend i sygnałów. W zależności od sytuacji, a w szczególności od posiadanego czasu powyższe dane mogą być przekazywane w formie pisemnej lub ustnie przez styczność bezpośrednią lub za pomocą technicznych środków łączności.

We wszystkich warunkach działań bojowych, dowódca i sztab dywizjonu powinien mieć zorganizowaną łączność z podległymi dowódcami baterii rakietowych, punktem przeładunku rakiet /z dowódcą plutonu obsługi technicznej/ i tyłami dywizjonu.

Ze względu na ważność zadań jakie wykonuje dywizjon rakiet taktycznych, istnieje konieczność zabezpieczenia ciągłości dowodzenia nim bez względu na sytuację bojową i stan poszczególnych ogniw dowodzenia oraz należy dążyć do skrócenia drogi obiegu informacji. W tym celu organizowany system łączności dywizjonu powinien być uniwersalny, to znaczy przystosowany do zabezpieczenia dowodzenia w różnych warunkach działań bojowych dywizjonu oraz zabezpieczać łączność z pominięciem szeregu pośrednich ogniw dowodzenia.

Na przykład w wypadku konieczności scentralizowanego kierowania ogniem dywizjonów rakiet taktycznych na szczeblu armii /w czasie pierwszego zmasowanego uderzenia na obiekty nieprzyjaciela; podczas wprowadzenia do bitwy drugich rzutów armii itp./, powinny być zapewnione warunki dowodzenia w ogniwie dowódca WRiA armii - dywizjon rakiet taktycznych z pominięciem dowódcy i sztabu artylerii dywizji.

W sytuacjach wymagających natychmiastowego otwarcia ognia przez baterię dyżurną dywizjonu, wymagane jest zapewnienie bezpośredniej łączności w ogniwie dowódca artylerii dywizji - dowódca dyżurnej baterii rakietowej z pominięciem dowódcy dywizjonu.

Dowódca dywizjonu rakiet taktycznych niezależnie od utrzymywania łączności z dowódcami baterii rakietowych, powinien mieć możliwość porozumiewania się z każdą obsługą wyrzutni rakietowej.

Taki system łączności, zabezpiecza ciągłe dowodzenie pododdziałami rakiet taktycznych przez nadrzędne organa dowodzenia, nawet w wypadkach zniszczenia jakiegokolwiek pośredniego ognia dowodzenia.

W celu terminowego i dokładnego wykonania każdego zadania bojowego przez poszczególne baterie, w czasie prowadzenia ognia przewiduje się obecność przy nich każdorazowo dowódcy lub szefa sztabu dywizjonu. W takich wypadkach, znajdując się poza stanowiskiem dowodzenia powinni oni mieć łączność z dowódcą artylerii dywizji, z podległymi dowódcami baterii rakietowych i swoim stanowiskiem dowodzenia. Oprócz tego, szef sztabu w razie konieczności powinien być zawsze gotów do dowodzenia dywizjonem i kierowania jego ogniem.

Z punktu widzenia łączności, wymaga to wyposażenia go w odpowiednie środki łączności radiowej niezależnie od środków dowódcy dywizjonu.

W okresie organizacji działań bojowych jak i też w toku ich prowadzenia, każdorazowo przeprowadza się rekonesans nowych rejonów stanowisk startowych dywizjonu, wysyłając w tym celu odpowiednią grupę rekonesansową. Grupa rekonesansowa każdorazowo powinna posiadać łączność ze stanowiskiem dowodzenia dywizjonu i niekiedy wymagana jest łączność wewnątrz tej grupy /np. między dowódcą grupy a obsługą autotopografu/.

W toku działań zaczepnych do nowego rejonu stanowisk startowych, dywizjon może przesunąć się całością lub bateriami. W tym drugim przypadku, przed łącznością stoi zadanie zabezpieczenia dowodzenia pododdziałami dywizjonu na odległość średnio 15-20 km, co może być zrealizowane tylko za pomocą środków radiowych.

Bardzo ważnym zadaniem łączności z punktu widzenia działalności bojowej dywizjonu jest zabezpieczenie otrzymywania danych meteorologicznych ze stacji meteorologicznej armii jak i też przekazywania tych danych wewnątrz dywizjonu.

Dane o położeniu wojsk własnych i nieprzyjaciela sztab dywizjonu w zasadzie otrzymuje od sztabu artylerii dywizji, co nie wymaga dla tych celów organizowania oddzielnych

kanalów łączności.

Sztab dywizjonu powinien mieć zapewnione otrzymywanie sygnałów ostrzegania o zagrożeniu powietrznym ze strony nieprzyjaciela oraz utrzymać stałą łączność z osłaniającym go pododdziałem artylerii przeciwlotniczej.

Zagadnienia związane z zaopatrywaniem dywizjonu w konieczne środki do życia i walki, ogólnie realizuje się poprzez sztab artylerii dywizji; nie mniej jednak należy dywizjonowi w miarę potrzeb zapewnić bezpośrednią łączność z kwatermistrzem dywizji i sztabem wojsk rakietowych i artylerii armii /w tym ostatnim przypadku, dotyczy to zaopatrywania w rakiety/.

Dowódca i sztab dywizjonu dowodzą i kierują ogniem dywizjonu ze stanowiska dowodzenia. Powinno być ono rozmieszczone w miarę możliwości w środku ugrupowania bojowego dywizjonu i w takim miejscu, które zapewni dogodne warunki do wykorzystania środków łączności. Środki łączności, które zabezpieczają potrzeby dowódcy i sztabu, na stanowisku dowodzenia powinny być tak rozmieszczone, ażeby zapewniły szybkie rozwinięcie węzła łączności oraz umożliwiły dowódcy i oficerom sztabu dogodne z nich korzystanie.

Wpływ środków łączności na zabezpieczenie potrzeb dowodzenia, również wymaga prawidłowego ich rozmieszczenia w kołach marszowej sztabu podczas zmiany stanowiska dowodzenia.

W celu zapewnienia dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonu, wykorzystuje się środki radiowe, przewodowe i ruchome. Zakres wykorzystania poszczególnych środków łączności, każdorazowo uwarunkowany jest potrzebami dowodzenia, ilością posiadanych środków, rodzajem działań bojowych, oddziaływaniem nieprzyjaciela na system łączności oraz konkretną sytuacją na polu walki. Ażeby zapewnić ciągłe dowodzenie dywizjonem należy wykorzystywać jednocześnie różne środki łączności, organizować łączność z podwładnymi kilkoma kanałami, stosować manewr siłami i środkami łączności w zależności od potrzeb i ważności poszczególnych kierunków oraz zabezpieczać siły i środki łączności przed oddziaływaniem ze strony nieprzyjaciela.

Dla zabezpieczenia powyższych zadań łączności, dywizjon rakiet taktycznych posiada statowy pluton łączności. Z danego plutonu łączności wydzielają się również siły i środki dla dowódców baterii raketowych, plutonu obsługi technicznej i kwatermistrza.

Według danych źródłowych i doświadczeń z ćwiczeń, na wyposażeniu plutonu może znajdować się następujący sprzęt łączności: radiostacje krótkofalowe R-118 i R-104AM, radiostacje ultrakrótkofalowe R-108, R-114 i R-105 /niektóre z nich mogą posiadać wzmacniacze mocy/, odbiorniki radiowe typu R-311 i R-312; łącznice telefoniczne LP-10; aparaty telefoniczne TAI-43 /w tym TAI-43 MR/ oraz pelowy kabel telefoniczny /PKJ/. Ilość poszczególnych środków jest ustalona na określonych statami.

Szereg wymienionych środków radiowych jest zamontowanych na stałe w wozach dowodzenia /Bizon-3/, przeznaczonych dla dowódcy i szefa sztabu dywizjonu. Ukompletowanie tych wozów dowodzenia może być różne.

Poza tym, w wyrzutniach raketowych baterii znajdują się radiostacje ultrakrótkofalowe typu R-113 obsługiwane przez statowych radiofalistów oraz czołgowe telefony wewnętrzne dla porozumiewania się załogi wyrzutni między sobą.

II. ŁĄCZNOŚĆ DYWIZJONU RAKIET TAKTYCZNYCH W DZIAŁANIACH BOJOWYCH

Łączność w dywizjonie rakiet taktycznych planuje i organizuje się na cały czas prowadzenia działań bojowych w taki sposób, aby przy dowolnych zmianach sytuacji zapewniła ciągłe dowodzenie i kierowanie ogniem pododdziałów rakiet taktycznych.

Zasady organizacji łączności art w różnych działaniach bojowych w zasadzie są analogiczne. Tylko w zależności od charakteru działań i konkretnej sytuacji bojowej oraz taktyczno-technicznych danych środków łączności, wykorzystuje się w większym lub mniejszym zakresie ten lub inny środek łączności. Nie mniej jednak istnieją również pewne zasady charakterystyczne w organizacji łączności podczas niektórych rodzajów działań dywizjonu /np. podczas przebywania w rejonach alarmowych i seńskowania; podczas marzu na dużą odległość itp/, które w tym wypadku należy uwzględnić w czasie planowania łączności.

a/ Węzeł łączności

Zasadniczym elementem systemu łączności dywizjonu rakiet taktycznych jest węzeł łączności stanowiska dowodzenia dywizjonu.

W skład tego węzła łączności wchodzi:

- stacja telefoniczna;
- grupa środków radiowych;
- grupa łączników.

Stację telefoniczną organizuje się przy wykorzystaniu łącznicy typu RP-10 /jedne lub dwie/, do której doprowadza się polowe linie przewodowe łączności wewnętrznej stanowiska dowodzenia jak i kierunki przewodowe od przełożonego i podległych pododdziałów. Rozmieszcza się ją na stanowisku dowodzenia w taki sposób by linie łączności wewnętrznej do poszczególnych miejsc pracy sztabu były możliwie najkrótsze. Najcelowiej stację telefoniczną rozmieszczać w pobliżu autobusu sztabowego w odległości nie przekraczającej 30 metrów.

Grupa środków radiowych składa się z radiostacji zamontowanych w wozach dowodzenia /Bizen-3/, radiostacji średniej mocy oraz przenośnych radiostacji i odbiorników radiowych. Poszczególne środki radiowe rozmieszcza się tak by nie stwarzały wzajemnych zakłóceń i zapewniały dogodne warunki korzystania z nich przez dowódcę i oficerów sztabu.

Wozy dowodzenia rozmieszcza się w pobliżu miejsca pracy dowódcy i szefa sztabu w odległości do 50-100 metrów /wóz dowodzenia szefa sztabu może być oddalony nawet do 300 metrów/. Od tych wozów dowodzenia buduje się linie przewodowe do dowódcy i szefa sztabu, co umożliwia im zdalne prowadzenie rozmów przez radiostacje zamontowane w wozach dowodzenia. Ze względu na to, że środki radiowe będące w wozie dowodzenia dowódcy dywizjonu mogą być wykorzystywane przez cały skład osobowy sztabu, należy także organizować połączenie przewodowe między tym wozem dowodzenia a centralą telefoniczną.

Pozostałe przenośne radiostacje i odbiorniki radiowe rozmieszcza się w autobusie sztabowym lub w jego pobliżu.

Radiostacje średniej mocy z zasady rozmieszcza się w znacznej odległości od autobusu sztabowego, tak aby nieprzejazd drogą radionamierzenia nie mógł wykryć rozmieszczenia stanowiska dowodzenia. Największa odległość nie powinna przekraczać 2 km. W celu zdalnego sterowania tą

radiostacją, od niej bada się kierunek przewodowy do centrali telefonicznej względnie zdalnie sterowanie odbywa się za pomocą radiostacji UKF typu R-108.

Grupę łączników /niestatowych/ rozmieszcza się w pobliżu autobusu sztabowego.

W ramach łączności wewnętrznej stanowiska dowodzenia organizuje się kierunki przewodowe do autobusu sztabowego, miejsc pracy sztabu, grupy obsługi i miejsca odpoczynku oraz do dywizyjnego punktu medycznego.

Poszczególne urządzenia i linie łączności zabezpiecza się pod względem inżynierskim w celu uodpornienia na zniszczenia powodowane bronią jądrową nieprzyjaciela.

Takie rozmieszczenie i urządzenie węzła łączności stanowiska dowodzenia dywizjonu jest możliwe w rejonach ześrodkowania /alarmowych/, w rejonach wyjściowych do działań zaczepnych i w obronie. Natomiast w warunkach częstego przenoszenia stanowiska dowodzenia w toku działań bojowych /dwa-trzy razy na dobę i więcej/, poszczególne elementy węzła łączności mogą być rozmieszczone na bliższych odległościach a wewnętrzną łączność przewodową organizuje się w mniejszym zakresie względnie w ogóle jej się nie organizuje.

W toku przesunięcia stanowiska dowodzenia w nowy rejon, środki i urządzenia węzła łączności przesuwa się razem ze sztabem dywizjonu. W szeregu przypadkach odwodzone środki przewodowe mogą być wysłane do nowego rejonu wraz z grupą rekonesansową.

W toku marszu sztabu dywizjonu do nowego rejonu stanowiska dowodzenia, łączność z przodektem i podległymi pododdziałami zapewnia się przy pomocy środków radiowych i łączników.

W baterii rakietowej znajduje się grupa środków łączności, obsługująca dowódcę baterii, obsługę wyrzutni i posterunek meteorologiczny.

W skład tej grupy wchodzi radiostacje przenośne rozmieszczone w ruchomym punkcie dowodzenia /na transporterze opancerzonym/, radiostacja typu R-113 rozmieszczona w wyrzutni oraz odbiornik radiowy rozmieszczony w stacji radiolokacyjnej posterunku meteorologicznego. Dla porozumiewania się załogi wyrzutni między sobą oraz z dowódcą baterii przebywającym w ruchomym punkcie dowodzenia, w wyrzutni znajduje się tzw.

czokłowy telefon wewnętrzny /CzTW/, połączony elektrycznie z radiostacją R-113.

W celu zapewnienia łączności wewnętrznej, organizuje się połączenie przewodowe zakończone aparatami telefonicznymi między ruchomym punktem dowodzenia a posterunkiem meteorologicznym baterii.

b/ Łączność środkami radiowymi.

Zasadniczym środkiem dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonu są środki radiowe. Jednakże uwzględniając to, że przy współczesnym rozwoju rozpoznania radioelektronicznego nieprzyjaciel może prowadzić podsłuch i namierzenie radiostacji drt, należy ograniczyć ich wykorzystanie w pewnych okresach działań, jak podczas przebywania dywizjonu w rejonach ześrodkowania /alarmowych/, podczas przegrupowania z rejonu ześrodkowania do rejonów wyjściowych do działań oraz w obronie, gdy istnieje trwała łączność przewodowa. W wypadku zaistnienia sytuacji mogącej spowodować nie wykonanie zadania z powodu braku łączności, podane wyżej ograniczenia wykorzystania środków radiowych wówczas nie obowiązują.

W celu zapewnienia tajności dowodzenia dywizjonu przy użyciu środków radiowych należy wszelkie rozmowy kodować za pomocą dokumentów tajnego dowodzenia, ściśle przestrzegać zasad służby ruchu radiotelefonicznego oraz ograniczyć ilość osób posługujących się tymi środkami. Celowe jest stosowanie częstych zmian danych radiowych sieci i kierunków radiowych, w których odbywa się kierowanie ogniem dywizjonu.

Organizacja łączności radiowej dywizjonu rakiet taktycznych w działaniach zaczepnych jak i obronnych może być następująca:

Łączność między dowódcą dywizjonu a dowódcą artylerii dywizji z zasady utrzymuje się na dwóch kierunkach radiowych. Jeden kierunek organizuje się za pomocą radiostacji krótkofalowej /R-104AM/, a drugi - za pomocą radiostacji ultra - krótkofalowej /R-108 z przystawką mocy/, co stwarza dogodne warunki zabezpieczające przed zakłóceniami ze strony nieprzyjaciela. Jeśli sztab artylerii dywizji nie jest w stanie zorganizować kierunku radiowego przy pomocy radiostacji UKF, wówczas radiostacja UKF dowódcy dywizjonu wchodzi do pracy w sieci radiowej dowódcy artylerii dywizji /która jest również

organizowana za pomocą radiostacji UKF/, w której utrzymuje on łączność z pozostałymi jednostkami artylerii dywizji.

Na kierunek radiowy dowódcy artylerii dywizji organizowany przy pomocy radiostacji KF, w razie potrzeby może także się włączyć radiostacja szefa sztabu dywizjonu /np. gdy znajduje się w baterii przy starcie rakiety; w wypadku znajdowania się dowódcy dywizjonu poza stanowiskiem dowodzenia itp./.

Stalej łączności radiowej między sztabem dywizjonu /dowódcą/ a sztabem artylerii dywizji z zasady nie organizuje się. Jednakże w celu zabezpieczenia takiego porozumiewania się w ewentualnych przypadkach, przewiduje się włączanie dowolnej radiostacji UKF /R-108 PM/ szefa sztabu dywizjonu /lub dowódcy/ do sieci radiowej sztabu artylerii dywizji. Jeśli sztab artylerii dywizji potrzebuje porozumieć się z dowódcą lub sztabem dywizjonu, powyższe realizuje na jednym z kierunków radiowych dowódcy artylerii dywizji, względnie w tych kierunkach podaje ustalony sygnał, na podstawie którego dywizjon włącza swoją radiostację do sieci radiowej sztabu artylerii dywizji.

W wypadku przewidywania scentralizowanego kierowania ogniem dywizjonów rakiet taktycznych związków taktycznych na szczeblu armii, przez sztab wojsk raketowych i artylerii armii organizowana jest sieć radiowa dowódcy WRiA armii, do której włączają radiostacje krótkofalowe średniej mocy /R-118A/ dowódcy WRiA armii oraz poszczególne dywizjony rakiet taktycznych związków taktycznych. Dany radiowo danej sieci, dywizjon otrzymuje zawsze łącz radiostację do niej włącza dopiero na sygnał otrzymany od dowódcy artylerii dywizji. W powyższej sieci, dowódca dywizjonu również porozumiewa się ze sztabem WRiA armii w sprawach dotyczących zaopatrywania w rakiety. W okresach kiedy dana radiostacja nie pracuje w sieci radiowej dowódcy WRiA armii, może ona być wykorzystana do pracy z dowódcą artylerii dywizji /na omawianym poprzednio krótkofalowym kierunku radiowym/.

Dowodzenie i kierowanie ogniem dywizjonu przez dowódcę dywizjonu zapewnia się w organizowanej do tego celu sieci radiowej dowódcy dywizjonu przy pomocy radiostacji ultrakrótkofalowych /R-108 PM/. Pracują w niej radiostacje: dowódcy

i szefa sztabu dywizjonu, dowódców baterii raketowych oraz punktu przeładunku rakiet /R-108/. Do tej sieci może włączać się radiostacja dowódcy artylerii dywizji, w przypadkach konieczności porozumienia się bezpośrednio z dowódcami baterii /w szczególności w wypadku konieczności przekazania zadań do baterii dyżurnej/.

W poszczególnych bateriach raketowych organizuje się kierunek radiowy dla zapewnienia łączności między ruchym punktem dowodzenia baterii /R-114/ z wyrzutnią /R-113/. Po- wyższy kierunek radiowy jest wykorzystywany dla porozumiewania się w czasie przygotowania i startu rakiety, podczas przejazdu wyrzutni na punkt przeładunku rakiet i z powrotem oraz w czasie marszu.

W zależności od potrzeb na kierunki te może włączać się radiostacja sztabu dywizjonu /R-114/, co stanowi drugi kanal łączności z bateriami.

W celu zapewnienia możliwości porozumiewania się między dywizjonem rakiet taktycznych a osłaniającym go dywizjonem artylerii przeciwlotniczej, między sztabami tych dywizjonów może być organizowany kierunek radiowy /w drt - rst. R-114; w dąplot - rst. R-109/. W szczególności będzie on wykorzystywany do przekazywania danych o sytuacji powietrznej i sygnałów alarmowych w czasie marszu oraz w rejonach stanowisk startowych - do czasu nawiązania łączności przewodowej.

W czasie marszu dywizjonu do rejonu wyjściowego do działań bojowych, względnie podczas jego przesunięcia do nowych rejonów stanowisk startowych, wyżej podany kierunek może być przekazany w sieć radiową dowódcy dywizjonu, do której włączają się radiostacje dowódców baterii raketowych /R-114/ i im podległych wyrzutni /R-113/. Wówczas dana sieć radiowa stanowi zasadniczy kanał łączności przeznaczony dla kierowania ugrupowaniem marszowym dywizjonu.

W przypadkach przewodzenia rekonesansu rejonów stanowisk startowych osobiście przez dowódcę dywizjonu, bierze on ze sobą swój wóz dowodzenia i utrzymuje łączność z przełożonym i podwładnymi w uprzednio omawianych sieciach i kierunkach radiowych.

Natomiast w przypadkach przewodzenia rekonesansu nowych rejonów stanowisk startowych w toku działań bojowych przez

grupę rekonesansową, na czele której stoi szef sztabu lub jego pomocnik, zabiera on ze sobą wóz dowodzenia szefa sztabu. Przy pomocy środków radiowych zamontowanych w tym wozie dowodzenia dana grupa rekonesansowa może utrzymywać następującą łączność. Przy dużych odległościach radiostację R-104 AM można włączyć do pracy na kierunek radiowy dowódcy artylerii dywizji, na którym jest możliwość porozumienia się z dowódcą dywizjonu jak i z dowódcą artylerii dywizji. Przy mniejszych odległościach między poszczególnymi rejonami stanowisk startowych dywizjonu, łączność między grupą rekonesansową a dowódcą dywizjonu zapewnia się przez włączenie radiostacji R-108 PM do sieci radiowej dowódcy dywizjonu. Natomiast radiostację R-114 można wykorzystać dla włączenia się na kierunek radiowy baterii raketowej, która jest w marszu do nowego rejonu stanowisk startowych.

Jeśli autotopografy baterii są wyposażone w radiostację R-108 to celowe jest organizowanie kierunku radiowego między dowódcą grupy a autotopografem wykonującym zadania w terenie.

W przypadkach, gdy potrzeby dowodzenia nie pozwalają na przydzielenie grupie rekonesansowej wozu dowodzenia szefa sztabu, wówczas dla tej grupy wydzielą się jakkolwiek radiostację R-108 /z wozu dowodzenia szefa sztabu, z baterii raketowej lub z autotopografu/ i włącza się ją do pracy w sieci radiowej dowódcy dywizjonu.

Odbieranie komunikatów meteorologicznych z stacji meteorologicznej armii, zapewnia się przez wydzielenie odbiornika radiowego R-311 na stanowisku dowodzenia dywizjonu do sieci radiowej informowania meteorologicznego armii. Komunikaty te z kolei są przekazywane do baterii raketowych w sieci radiowej dowódcy dywizjonu. W przypadku wyposażenia posterunków meteorologicznych baterii raketowych w odbiorniki radiowe R-311, wówczas one włączają się również do omawianej sieci radiowej informowania meteorologicznego armii.

Porozumiewanie się kwatermistrza dywizjonu z kwatermistrami dywizji w sprawach zaopatrzenia może odbywać się poprzez dowódcę i sztab artylerii dywizji, względnie jeśli dywizjon posiada radiostację R-105 /R-105 PM/, to jest on korespondentem sieci radiowej kwatermistrza dywizji. W danej sieci kwatermistrz dywizji utrzymuje łączność z kwatermistrzami dar, dąbłot, bsa.

deh /w DPanc/ oraz batalionem medyczno-sanitarnym i batalionem samochodowo-transportowym dywizji.

Sygnaly ostrzegania o zagrożeniu powietrznym, dywizjon rakiet taktycznych może otrzymywać z oskanającego go dywizjonu artylerii przeciwlotniczej względnie bezpośrednio z posterunku OPL dywizji przez włączenie odbiornika radiowego R-312 do sieci radiowej ostrzegania dywizji.

W czasie działań bojowych dywizjonu rakiet taktycznych mogą powstać dość duże odległości między poszczególnymi korespondentami przekraczające zasięg radiostacji. W takich wypadkach dywizjon i ewentualnie baterie względnie grupy rekoniesansowe przy pomocy dowolnej radiostacji R-108 mogą włączać się na fale dyżurnego odbioru oddziałów ogólnowojskowych lub punkty retranslacyjne dywizji i pośrednio przez nie porozumiewać się z żądanymi dowódcami lub sztabami. W ten sposób istnieje również możliwość otrzymywania danych od oddziałów ogólnowojskowych o położeniu ich wojsk oraz nieprzyjaciela. Możliwe jest to do zrealizowania w tym przypadku, gdy zawczasu takie punkty retranslacyjne będą zorganizowane, radiostacje powyższych punktów będą pracowały na częstotliwościach odpowiadających chociażby częściowo zakresowi radiostacji R-108 oraz ich dane radiowe będą posiadały pododdziały dywizjonu rakiet taktycznych.

W omawianej organizacji łączności radiowej dywizjonu rakiet taktycznych przedstawiono szereg sieci i kierunków radiowych lecz nie posiada to pokrycia w etacie środków radiowych dywizjonu. Wynika to z tego, że w szeregu sieciach i kierunkach radiowych nie zawsze wymagane jest ciągłe utrzymywanie łączności lecz tylko w pewnych okresach, co można zapewnić drogą manewru posiadanymi środkami radiowymi.

b/ Łączność środkami przewodowymi

Łączność środkami przewodowymi w dywizjonie rakiet taktycznych organizuje i wykorzystuje się w takich okresach działań bojowych, gdy tylko czas pozwala na rozwinięcie polowych linii przewodowych. Środki przewodowe stosuje się w rejonie ześrodkowania /alarmowym/ dywizjonu oraz w rejonach stanowisk startowych dywizjonu.

W rejonie ześrodkowania dywizjonu rakiet taktycznych, ze stanowiska dowodzenia dywizjonu organizuje się kierunki przewodowe do poszczególnych baterii rakietowych, plutonu obsługi technicznej i plutonu transportowo-gospodarczego. Ponadto siłami i środkami dywizji organizowany jest kierunek przewodowy od stanowiska dowodzenia sztabu artylerii dywizji.

Podczas przebywania dywizjonu w rejonie alarmowym, łączność przewodowa jest organizowana podobnie jak w rejonie ześrodkowania z tym, że dla utrzymania łączności ze sztabem artylerii dywizji, organizuje się połączenie telefoniczne między garnizonem stałym dywizjonu a jego rejonem alarmowym.

W rejonach stanowisk startowych dywizjonu, łączność przewodową w natarciu i w obronie organizuje się w myśl tych samych zasad z tym, że w toku natarcia i po przejściu dywizjonu w rejon zapasowych stanowisk startowych w obronie możliwości rozbudowy łączności przewodowej ze względu na brak czasu oraz sił i środków są poważnie ograniczone. Częstość w danych przypadkach jej się nie organizuje lub tylko na niektórych krótkich odcinkach a dowodzenie i kierowanie ogniem dywizjonu w głównej mierze odbywa się za pomocą środków radiowych.

Możliwe warianty organizacji łączności przewodowej w rejonie stanowisk startowych dywizjonu mogą być następujące:

Siłami i środkami dywizji może być organizowany kierunek przewodowy między stanowiskiem dowodzenia sztabu artylerii dywizji /względnie z WSD dywizji/ a stanowiskiem dowodzenia dywizjonu. Jeśli warunki sytuacji bojowej nie umożliwiają zorganizowanie takiego bezpośredniego kierunku, to niejednokrotnie może on być budowany od stanowiska dowodzenia dywizjonu do najbliższej położonego węzła łączności oddziału ogólnowojskowego, przez który dywizjon będzie uzyskiwał połączenie telefonicznie z dowódcą i sztabem artylerii dywizji.

W warunkach zbyt dużych odległości między dywizjonem a sztabem artylerii dywizji i nie możliwością stosowania środków radiowych ze względu na konieczność maskowania przygotowań do działań, sztabowi dywizjonu może być przydzielona stacja radioliniowa /R-401 lub R-403/, przy pomocy której na kierunku będzie utrzymywał łączność telefoniczną /w dwóch kanałach/ z dowódcą i sztabem artylerii dywizji.

Z węzła łączności stanowiska dowodzenia dywizjonu własnymi siłami i środkami organizuje się bezpośrednio kierunki do stanowisk wyczekiwania baterii i punktu przeładunku rakiet. W warunkach braku czasu i środków przewodowych, z tymi elementami łączność może być organizowana na jednym kierunku.

Jeśli ugrupowanie bojowe dywizjonu na to pozwala, czasem mogą być organizowane kierunki do stanowisk startowych baterii. W tym wypadku mogą być dwa rozwiązania. Jedno rozwiązanie polega na tym, że ze stanowiska dowodzenia dywizjonu^u buduje się z każdą baterią jeden kierunek przewodowy, który przechodzi przez jej stanowiska startowe. W drugim przypadku kierunek ten może być budowany od stanowiska wyczekiwania baterii z tym, że na czas przebywania baterii na stanowisku startowym łączy się dany kierunek z kierunkiem od stanowiska dowodzenia dywizjonu.

Z tyłami dywizjonu łączność przewodową zapewnia się przez punkt przeładunku rakiet bądź też przez dywizjonowy punkt medyczny, co każdorazowo jest zależne od rozmieszczenia tych tyłów.

Ponadto zawsze organizuje się kierunek przewodowy między węzłem łączności art a węzłem łączności dąplot, który osłania dywizjon.

Przekazywanie sygnałów alarmowych o zagrożeniu naziemnym i powietrznym zapewnia się w zorganizowanym systemie łączności, przy czym na ustalony sygnał przerywa się wszelkie rozmowy. Ustala się także sygnały do przerwania wszelkich rozmów i uzyskania natychmiastowych połączeń telefonicznych dla przekazania danych związanych z natychmiastowym startem rakiety. W szczególności dotyczy to łączności z baterią dyżurną. Dane sygnały powinny być również podane do dowódcy i sztabu artylerii dywizji.

Przyjmując czas budowy 1 - 1,5 km / 0,5 godz. pólowej linii przewodowej przez patrol w składzie 3 ludzi, na organizację łączności przewodowej dywizjonu według podanych zasad potrzeba około 4 - 5 godzin czasu. W celu przyspieszenia organizacji łączności przewodowej w nowych rejonach stanowisk startowych należy zawsze z grupą rekonesansową wysyłać konieczne siły i środki. Do rozwijania i zwijania linii

linii przewodowych oprócz radiotelefonistów należy również wykorzystywać wolnych od dyżurów innych żołnierzy pododdziału łączności.

d/ Łączność środkami ruchomymi i sygnalizacyjnymi

Łączność środkami ruchomymi i sygnalizacyjnymi szeroko stosowana jest we wszystkich rodzajach działań bojowych dywizjonu rakiet taktycznych.

W dywizjonie rakiet taktycznych wykorzystuje się niestacjonarych łączników i środki lokomocji każdorazowo wydzielane z podległych pododdziałów. Zadaniem ich jest przekazywanie ustnych rozkazów oraz dostarczenie dokumentów bojowych i służbowych.

W sztabie dywizjonu wysyłaniem i przyjmowaniem dokumentów bojowych przez łączników zajmuje się kancelaria tajna sztabu dywizjonu, a w podległych pododdziałach bezpośrednio dowódcy tych pododdziałów.

Dokumenty adresowane do sztabu artylerii dywizji i sztabów ogólnowojskowych są przekazywane do składnicy meldunkowej węzła łączności stanowiska dowodzenia dywizji. Mogą one być zabierane przez środki ruchome dywizji względnie dostarczane przez łączników dywizjonu.

Środki sygnalizacyjne stosuje się do przekazywania krótkich komend i meldunków podczas dowodzenia pododdziałami dywizjonu w czasie marszu i rozwijania dywizjonu w ugrupowanie bojowe oraz do przekazywania sygnałów alarmowych. Sygnały powinny być proste, łatwe do zapamiętania i wyraźnie różniące się jeden od drugiego. Ilość sygnałów stosowanych w walce powinna być ograniczona.

III. WŁAŚCIWOŚCI KIEROWANIA I PLANOWANIA ŁĄCZNOŚCI W DYWIZJONIE RAKIET TAKTYCZNYCH

Obowiązki dowódcy i szefa sztabu dywizjonu rakiet taktycznych w zakresie kierowania łącznością, są analogiczne jak w oddziałach i pododdziałach artylerii. Należy tylko podkreślić, że ze względu na dużą rolę dywizjonu rakiet taktycznych w zabezpieczeniu działań bojowych dywizji oraz zależność wykonywania zadań przez dywizjon od posiadania sprawnej i ciągłej łączności, dowódca i szef sztabu dywizjonu powinni zwracać szczególną uwagę na zagadnienia łączności.

Kieruje i planuje łączność w dywizjonie bezpośrednio szef łączności, który jednocześnie jest dowódcą plutonu łączności. Jego obowiązki, czynności i metody pracy w zakresie kierowania i planowania łączności również są podobne jak w oddziałach i pododdziałach artylerii. Zajmuje się ex nie tylko łącznością dowódcy i sztabu dywizjonu, ale i zabezpieczeniem łączności w pododdziałach dywizjonu /w szczególności w bateriach raketowych/.

W dywizjonie opracowuje się schemat łączności środkami radiowymi, schemat łączności środkami przewodowymi oraz tabelę kryptonimów stacji telefonicznych i tabelę sygnałów rozpoznawczych osób funkcyjnych. Dane do pracy systemu łączności radiowej umieszcza się bezpośrednio na schemacie.

Ze względu na maskowanie organizacji dywizjonu, kryptonimy stacji telefonicznych pododdziałów są opracowywane przez szefa łączności dywizjonu i następnie ich odpis przesyła się do sztabu artylerii dywizji. Do sztabu artylerii dywizji należy każdorazowo również przesłać wszelkie dane dotyczące organizacji łączności radiowej dywizjonu.

Niezależnie od tego, na mapie kierowania ogniem dywizjonu szef łączności wrysowuje zasadnicze kanały łączności oraz kryptonimy radiostacji, stacji telefonicznych i sygnały rozpoznawcze osób funkcyjnych.

Dowódcy baterii raketowych z powyższych dokumentów planu łączności, otrzymują wyciągi w formie pisemnej bądź też ustnie.

W toku działań bojowych szef łączności powinien stale się troszczyć o utrzymanie ciągłej i sprawnej łączności. W razie przerwania łączności należy przedsięwziąć wszelkie środki w celu jej niezwłocznego nawiązania. Szczególną uwagę musi on zwrócić na zabezpieczenie łączności podczas zmiany rejonów stanowisk startowych i punktów dowodzenia; w czasie działania grupy rekonesansowej w planowanych rejonach stanowisk startowych; w czasie działalności baterii dyżurnej oraz w przypadku wykonania uderzenia jądrowego na dywizjon przez nieprzyjaciela. W tych okresach zazwyczaj istnieją poważne trudności w utrzymaniu ciągłej łączności oraz niekiedy jest wymagane dokonanie zmian w systemie łączności dywizjonu.

ZAKOŃCZENIE

Podane zasady organizacji łączności w dywizjonie rakiet taktycznych nie należy traktować jako szablon lecz każdorazowo uzależniać od posiadanych sił i środków łączności, konkretnych potrzeb dowodzenia i warunków sytuacji na polu walki.

Z podanej treści wynika, że zasadniczym środkiem dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonu jest: łączność radiowa, co wymaga zwrócenia szczególnej uwagi na sposób korzystania z niej.

Niezależnie od niej, wszędzie tam, gdzie istnieją możliwości a głównie czas, należy organizować łączność prze-wbdowną, której wykorzystanie w większym stopniu niż radio, zabezpiecza skrytość dowodzenia dywizjonem.

Dużą uwagę należy zwracać na zabezpieczenie systemu łączności dywizjonu przed oddziaływaniem nieprzyjaciela, który różnymi sposobami może naruszyć ciągłość jej działania.

Wnikliwe i ciągle kierowanie łącznością przez dowódcę i szefa sztabu oraz energiczna, pełna inicjatywy praca szefa łączności - to podstawowy warunek zapewnienia ciągłej łączności w działaniach bojowych dywizjonu.

BIBLIOGRAFIA:

1. Zasady użycia samodzielnego dywizjonu raketowego.
Wyd. Szefostwo Artylerii WP Warszawa 1962 r. nr bibl. 0014.
2. Skrypt ASG - Organizacja działań bojowych dywizjonu rakiet taktycznych.
Autor ppłk dypl. Kazimierz KAGANIEC, nr bibl. 00102.
3. Biuletyn Informacyjny nr 5/55/ - "Zasady użycia dywizjonu rakiet taktycznych w działaniach szczeplnych", str. 145-160.
Wyd. Sztab Gen. Warszawa 1962 r. nr bibl. 0077.

Wyk. w 20 egz.
Egz. nr 1-20-bibl.szkol.
dział spec.znaczenia

OPRACOWAŁ:
ADIUNKT KATEDRY WOJSK ŁĄCZNOŚCI
/-/ ppłk dypl. Henryk KITKOWSKI

Wyk. KITKOWSKI, ppłk
Druk Jeznach, dnia 16.10.63r.
nr ks. 001307